

INTERPRETACE LETECKÉHO ARCHEOLOGICKÉHO SNÍMKOVÁNÍ ZÁMECKÉHO AREÁLU NA VALČI

JANA PECHOVÁ

ÚVOD

Letecké archeologické snímkování se využívá jako jedna z nedestruktivních metod průzkumů historické krajiny. Tato metoda může dosáhnout nečekaných výsledků také při průzkumech historických zahrad a parků, jak je tomu v současnosti ve Velké Británii, v Německu a v dalších evropských zemích (Schmidt 2000).

Díky aktivitě M. Gajdy z Akademie věd České republiky, Z. Smrže z Ústavu archeologické a památkové péče Most a J. Kovárníka a M. Bála došlo v České republice po roce 1990 k rozvoji využití této výzkumné metody, avšak při zkoumání zanikajících kompozic historických zahrad se zatím běžně nepoužívá.

Autorka tohoto článku se rozhodla zařadit jako součást své disertační práce „Zámecký areál na Valči – barokní podoba a návaznost na okolní krajinu“ vedle běžných terénních průzkumů a studia historických pramenů také letecké archeologické snímkování s očekáváním, že odhalí zaniklé prvky zámecké zahrady a navazující krajiny, např. cestní síť,

terénní modelace nebo průběh hlavních os kompozice, které jsou zaznamenány v historických mapových podkladech nebo zmiňované v archivních pramenech. Letecký průzkum by mohl by dokonce objevit dosud neznámé historické struktury zámecké zahrady a navazující krajiny.

Ke zjištění vývoje kompozice zámecké zahrady na Valči bylo doposud provedeno několik dílčích průzkumů, avšak zatím nebyly tyto poznatky shrnuty v žádné ucelené vědecké práci. Průzkumem historie zahrady s důrazem na architektonické prvky a sochařskou výzdobu se dlouhodobě zabýval Ing. K. Drhovský. K tomuto tématu napsal v roce 1986 práci „Nálezová zpráva z průzkumů zahradních a stavebních architektur státního zámku Valeč v Čechách“. Velmi důležitým materiálem zevrubně pojednávajícím o stavební historii zámeckého areálu, a zejména pak o budově zámku, je „Stavebně historický průzkum zámku“, který zpracoval kolektiv autorů SÚRPMO v čele s Dr. D. Líbalem a Dr. O. Novosadovou v letech 1975–1978. Nejnovější dostupná práce, která se zabývala zámeckou zahradou na Valči, rozbořem vybraných historických mapových podkladů a fotografií, je diplomní projekt „Rehabilitace zámeckého parku na Valči“ od D. Toufarové z roku 2001. V tomto projektu byl formulován možný směr obnovy této památky. Ve všech výše uvedených pracích byl konstatován nedostatek archivních pramenů, dobových popisů či vyobrazení, které by dokumentovaly podobu zámecké zahrady v 18. a v 19. století. To byl také hlavní důvod zařazení leteckého archeologického snímkování mezi průzkumy valečského areálu.

Letecký průzkum byl realizován v rámci výzkumného záměru č. 9ZA 030 „Obnova památek zahradního umění a krajinářské architektury“ ústavu zahradní a krajinářské architektury Fakulty zahradnické MZLU v Brně. Letecké sním-

Obr. 1: Valeč (okres Karlovy Vary) na I. vojenském (josefském) mapování z let 1780–1783 (archiv Geolab ÚJEP).

Obr. 2: Valeč, indikační skica z roku 1841 (SÚA Praha).

ky pořídil dne 21. 2. 2004 Doc. PhDr. Martin Gojda, CSc. z AÚ AVČR. Let byl realizován průzkumným letounem Cessna 172, který vlastní AVČR. Zdokumentováno bylo širší okolí městečka Valeč a detailněji zámecký areál s přilehlým kopcem Neuhaus. Celkem bylo pořízeno 58 snímků. Rozbor a interpretaci vybraných snímků vypracovala autorka tohoto článku s cennými konzultacemi Doc. PhDr. M. Gojdy, CSc.

ZÁMECKÁ ZAHRADA NA VALČI

Městečko Valeč se nachází v západních Čechách asi 35 km východně od Karlových Varů. V období baroka zde rod Štampachů nechal vystavět zámecký areál se zahradou (Schaller 1788, 119–121). Na stavbě zámeckého areálu i zahrady se podíleli italský stavitel Giovanni Antonio Biana Rossa a také architekt a stavitel Francesco Barelli. Barokní zahrada byla zakládána v letech 1695–1712 a 1730–1733 (Nařiková 1980, 50).

Hlavní osa barokní kompozice pravděpodobně začínala ve středu západního průčelí zámku. Ze zahrady pokračovala přes sedlo zvané Mezihora k lesnímu průseku, který končil na vrcholu protějšího kopce. Zde stála stavba v barokních mapách označovaná jako Lusthaus, dnes jako Neuhaus, která tuto pohledovou osu ukončovala. Josefské vojenské mapování (z roku 1780–1783) podporuje myšlenku, že zámecká zahrada byla koncipována do tvaru osmířmenné hvězdy. V zahradě stál v baroku letohrádek, dále terasovitá stavba, předchůdce pozdějšího teatronu. Atmosféru umocňoval důmyslný systém vodních fontán, kaskáda, množství pískovcových soch, terakotových plastik a mobilních nádob s „vlašskými stromky“ (Hubner 1741, 2183).

Při porovnání vojenského josefského mapování (z roku

1780–1783), indikační skici (z roku 1841), stabilního katastru (z roku 1842) a Františkova vojenského mapování (z roku 1842–52) je patrné, že kompozice zámecké zahrady byla v době mezi vznikem vojenského josefského mapování a indikační skici přebudována v krajinářském stylu. Byla rozebrána barokní kaskáda, postaveno koupadlo „Fischelteich“ a vznikla dnešní podoba teatronu (Lorenz 1998, 68). Hlavní prostor zahrady před západním průčelím zámku byl v rámci těchto úprav přetvořen v travnatou plochu protkanou nepravidelně uspořádanými cestami a doplněnou solitérními stromy. Z indikační skici lze vyčíst, že hlavní příčná osa barokní kompozice byla ve formě trojřadé stromové aleje zachována. Hlavní osa směřující k Neuhausu není v indikační skici výrazná, ale ve Františkově vojenském mapování vyběhá ze zámecké zahrady v podobě dvouřadé aleje stromů. V 19. století rovněž vzniklo dnešní uspořádání cestní sítě na svazích pahorku v zámecké zahradě.

Po roce 1945 se stal vlastníkem zámeckého areálu stát. Až do 80. let 20. století nebyl areál téměř udržován. Proto začala kompozice zámecké zahrady zanikat. Ve velmi kritickém stavu jsou v současnosti jak dřeviny, tak architektonické vybavení zahrady. Po provedení podrobných průzkumů a návrhů bude nezbytné v brzké době začít s obnovou tohoto jedinečného kulturního dědictví.

ARCHEOLOGICKÝ LETECKÝ PRŮZKUM

„Za leteckou archeologii můžeme označit obor, jehož cílem je provádění plošného průzkumu krajiny z výšky, evidence nově získaných dat, dokumentace (snímkování) pohřbených i vizuálně zachovaných součástí kulturní krajiny a jejich další zpracování (mapování, analýza, interpretace) pro využití ve vědecké práci a ochraně kulturního dědictví“ (Gojda 2000, 122).

ANALÝZA A INTERPRETACE ŠIKMÉHO LETECKÉHO SNÍMKOVÁNÍ ZÁMECKÉ- HO AREÁLU NA VALČI

V příloze jsou uvedeny vybrané snímky zámeckého areálu s vyznačením zaniklých prvků kompozice zámecké zahrady a jejího okolí. Tyto prvky jsou na snímcích červeně vyznačené a očíslované.

Letecký snímek č. 1 (obr. 4) zobrazuje pohled na zámecký areál s přilehlou částí městečka Valeč a navazující okolní krajinou. Sněhové příznaky zvýrazňují bývalé hranice polí (1) a zanikající terasy v ovocných sadech v okolí Valeče (2). Také průsek v lese, kterým probíhá hlavní osa zámecké zahrady až na vrchol kopce Neuhaus, je zvýrazněn sněhem (3). Stínové příznaky velmi zřetelně zdůrazňují hranice parcel zahrad v Pánevni uličce pod severovýchodní částí zámecké zahrady (4).

Letecký snímek č. 2 (obr. 5) zobrazuje zámeckou zahradu téměř v celém současném rozsahu. Sněhovými příznaky je zdůraz-

něna terénní nerovnost, kudy s největší pravděpodobností probíhala hranice zahrady v období baroka (1). V levém spodním rohu snímku je v travnaté ploše před zámekm zřetelně viditelná kašna (2) a také koupadlo (3), které je na ortogonálních leteckých snímcích zámeckého areálu zakryto stromy. Sněhové stopy zvýrazňují cestní síť v travnaté ploše, ale většinou se jedná pouze o stávající komunikace (4). Směrem na jih od Iluzivní brány jsou sněhovými příznaky vyznačené zámecké studny (6). Trojúhelníkový útvar, který je zdůrazněn sněhem, ohraničuje oblast, z níž je odváděna voda do zámecké studny (5).

Letecký snímek č. 3 (obr 6) zachycuje vrchol pahorku v zámecké zahradě, který byl již od 14. století osídlen. V levé části fotografie zvýrazňují sněhové příznaky náhorní plošinu (1), kde byla ve 14. století postavena gotická tvrz obklopená obrannými valy (2). Sněhové stopy velmi názorně dokumentují cestní síť, která pochází s největší pravděpodobností z 19. století (3).

Téměř ve středu snímku odhalují stínové příznaky kruhový útvar, v němž se nacházely vodní nádrže, které sloužily jako zásobárna vody pro kaskádu (4). Stínové příznaky také ohraničují průběh kaskády (5), která z tohoto prostoru vycházela.

Na jižní straně pahorku je na ose, která spojuje střed náhorní plošiny – bývalé tvrzi a střed kruhu s nádržemi, navázán teatron (6). Pozorování této skutečnosti bylo umožněno díky snímkování v zimním období, kdy byly stromy v bezlistém stavu.

Ústředním prvkem **leteckého snímku č. 4** (obr. 7) je teatron, který je vestavěn do jižního svahu pahorku v zá-

Obr. 3: Valeč, zámecký areál se zahradou, situace (kresba autorka).

Podpovrchové a v reliéfu zachované struktury historické krajiny se na šikmém snímkování indikují pomocí tzv. příznaků, např. porostových (vegetačních), vyprahlostních, stínových, půdních, vlhkostních a sněžných (Kuna et al. 2004, 76). Při analýze a interpretaci fotografií šikmého leteckého snímkování zámecké zahrady na Valči byly využity především stínové a sněžné příznaky.

Stínové příznaky mohou být viditelné v závislosti na různých faktorech, jako je výška okolní vegetace, roční období, denní doba, výška a barva zkoumaných objektů. Terénní reliéf je zvýrazňován dlouhými stíny, které vrhají terénní nerovnosti v časných ranních nebo pozdních odpoledních hodinách (<http://www.univie.ac.at/Luftbildarchiv.htm>).

Sněhové příznaky mohou v kombinaci s vhodnými světelnými podmínkami zvýraznit strukturu terénu, např. pravekých hradisek s fortifikačními příkopy a valy nebo členění zaniklých polí. Při průzkumu historických zahrad může sníh indikovat průběh cest a nepatrných, avšak důležitých nerovností v zahradním parteru. Organické složky ve výplních zahloubených objektů a jejich poréznost způsobuje rychlejší prohrátí, a tedy rychlejší odtání sněhu nad těmito objekty než nad rostlým terénem (Gojda 2000, 128).

Pro archeologické snímkování Valče bylo vybráno předjaří, kdy byla většina opadavých stromů v zámecké zahradě bez listů, a bylo tak možné pozorovat historické struktury skryté ve vegetačním období korunami stromů. Předjaří je také nejvhodnější doba pro použití stínových příznaků, protože se slunce nachází nízko nad obzorem a stíny se ještě prodlouží a zvýrazní (Wilson, 1982).

mecké zahradě (1). Před spodní terasou byly vysazeny nebo zde samovolně vyrostly dvě skupiny buků, které zakrývají vyhlídku z nejvyšší terasy na jih do krajiny. Na tomto snímku jsou opět viditelné sněhové stopy stezek z 19. století (2). Podobně jako na snímku č. 3., tak i na této fotografii zvyrazňují stíny vodní nádrže na vrcholku pahorku (3) a také obrysy kaskády (4).

Letecký snímek č. 5 (obr. 8) zachycuje vrcholek kopce Neuhaus, kde do počátku minulého století stávala stejnojmenná ruina (1). Ruina Neuhaus zakončovala hlavní osu barokní kompozice zámecké zahrady (2). Sněhové příznaky navíc zdůrazňují zachovalý průsek v lese, kterým hlavní osa probíhala a který lze dnes z pohledu ze zámku v porostu jen těžko rozeznat.

Severozápadním směrem od vrcholu kopce Neuhaus byl zřízen kruhový rybník s ostrůvkem

Obr. 4: Valeč, zámecký areál se zahradou, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající historické struktury v krajině v okolí zámeckého areálu. 1 – struktura nescelených polí, 2 – terasy v sadech, 3 – průsek v lese vedoucí na vrchol kopce Neuhaus, 4 – hranice parcel v Pánevni uličce pod zámek (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

(3). Vrcholek kopce s ruinou a rybníkem byl v 19. století krajinářsky upraven. Sněhové příznaky odhalují, že se od rybníka rozbíhá trojice cest. Ta, která vede směrem k zámecké zahradě, tzv. Karolinasteg, bývala důležitou spojnici městečka a zámku s tímto místem (4).

Na **leteckém snímku č. 6** (obr. 9) je vyfotografované místo zvané Mezihora, bezlesé sedlo mezi zámeckým pahorkem a kopcem Neuhaus. Červenou linkou na leteckém snímku je znázorněna osa zámecké zahrady (1), která procházela lesním průsekem ve svahu Neuhausu. Kopec Neuhaus byl podle archivních pramenů z počátku minulého století velmi oblíbeným místem výletníků, kochajících se dalekými pohledy do okolní krajiny. Na tomto snímku je možné pozorovat ještě dva další, dnes již zarostlé, průseky v lese, které mířily na jihovýchod na horu

Obr. 5: Valeč, zámecká zahrada, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající stopy kompozice zámecké zahrady. 1 – pravděpodobná barokní hranice zahrady, 2 – kašna v travnaté ploše před zámkem, 3 – koupadlo, 4 – cestní síť v travnatém parteru zámecké zahrady, 5 – oblast, z níž se stahuje voda do studny blíže k zámku, 6 – zámecké studny (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

Vladař (2a) a na severovýchod k podhůří Doupovských hor (2b). Ještě na kolmém leteckém snímku z roku 1938 jsou tyto průseky nezalesněné.

Letecký snímek č. 7 (obr. 10) zachycuje severní stranu kopce Neuhaus a údolí Mlýnského potoka. Na zasněženém svahu zalesněného kopce odhalují sněhové a stínové příznaky liniové útvary, které pravděpodobně naznačují rozhraní zaniklých polí nebo sadů. Zvýrazněné liniové útvary jsou tvořeny zanikajícími terasami nebo jen jemnými terénními modelacemi.

Letecké snímkování valečského zámeckého areálu zvýraznilo podobu některých historických prvků zahradní kompozice a přilehlé krajiny. Na zámeckém pahorku sníh a stíny naznačily terénní valy okolo zaniklé gotické tvrze a kruhový útvar s nádržemi, které napájely v 18. století kaskádu.

Obr. 6: Valeč, zámecká zahrada, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající stopy kompozice zámecké zahrady, bílou barvou je vyznačena osa spojující střed kruhového tvaru s vodními nádržemi, bývalou tvrz a teatron. 1 – náhorní plošina, kde stávala gotická tvrz, 2 – zanikající obranné valy tvrze, 3 – zanikající cestní síť z 19. století, 4 – kruhový útvar s nádržemi, které v baroku napájely kaskádu vodou, 5 – hrany kaskády, 6 – horní hrana teatronu (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

Z Františkova vojenského mapování lze vyčíst, že vodní nádrže do kruhu obcházela stezka, kterou stínové příznaky zvýraznily také na leteckých snímcích č. 3 a 4.

Sníh rovněž odhalil některé další stezky z cestní sítě na zámeckém pahorku, které jsou shodné se stezkami zaznamenanými na mapě stabilního katastru a na mapě Františkova vojenského mapování.

Vzhledem k tomu, že sněhová pokrývka v době snímkování

Obr. 7: Valeč, zámecká zahrada, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající stopy kompozice zámecké zahrady, bílou barvou je vyznačena osa spojující střed kruhového útvaru s vodními nádržemi, bývalou tvrz a teatrem. 1 – teatron, 2 – zanikající cestní síť z 19. století, 3 – kruhový útvar s nádržemi, které v baroku napájely kaskádu, 4 – kaskáda (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

začala roztávat, nebylo možné zachytit terénní struktury na východní straně bývalé středověké tvrze a zároveň nemohl být prozkoumán reliéf zbytků barokní kaskády, která v současnosti v terénu téměř zaniká.

Letecké archeologické snímkování potvrdilo hypotézu, že hlavní osa kompozice zahrady byla opticky prodloužena až na vrchol protějšího kopce, kde byla zakončena ruinou Neuhaus. Sněhové příznaky zvýraznily průsek v lese na svahu kopce Neuhaus, kudy osa procházela. Tento průsek v současnosti z pohledu ze zámecké zahrady již nelze rozeznat, ale na leteckých snímcích je velmi výrazný.

Sníh také naznačil stopy cest a pěšin v travnaté ploše před zámkem. Tyto cesty pocházejí pravděpodobně z 19. nebo z počátku 20. století. Některé z nich jsou stále patrné a funkční, avšak například cesta vedoucí k teatronu je zcela zarostlá trá-

Obr. 8: Valeč, krajina v okolí zámeckého areálu, šikmé letecké snímkování; a – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající historické struktury. 1 – zanikající ruína Neuhausu, 2 – hlavní osa barokní kompozice zámecké zahrady vedoucí od 2a – zámku, přes 2b – iluzivní bránu, 2c – lesním průsekem, na 1 – vrchol kopce Neuhaus, 3 – kruhový rybník s ostrovem, zbytek krajinářské úpravy z 19. století, 4 – Karolinasteg, parková cesta ze zámecké zahrady na Neuhaus (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

vou a lze ji v terénu rozeznat pouze při detailním zkoumání.

Analýzou leteckých snímků nebylo možné odpovědět na otázky týkající se umístění zděných objektů a jednotlivých ramen hvězdice, které byly vyobrazeny na vojenském josefském mapování. Tato skutečnost pravděpodobně byla způsobena tím, že při přestavbě valečské zámecké zahrady v 19. století byly v prostoru před západním průčelím zámku a v travnaté ploše před tea-

Obr. 9: Valeč, krajina v okolí zámeckého areálu, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou barvou jsou znázorněny zaniklé či zanikající historické struktury. 1 – hlavní osa barokní kompozice zámecké zahrady vedoucí od zámku na vrchol kopce Neuhaus, 2a – zarostlé průseky v lese, které skýtaly návštěvníkům pohledy směrem na jihovýchod na horu Vladav, 2b – pohledy na podhůří Doupovských hor (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

tronem provedeny navážky terénu, které původní barokní kompozici zakryly.

ZÁVĚR

V kombinaci s dalšími metodami výzkumu zámeckého areálu, např. průzkumu archivních dokumentů, historických mapových podkladů, terénních průzkumů, přispělo šikmé letecké snímkování významně k poznání této historické lokality. Jen díky této metodě bylo možné odhalit některé již zaniklé prvky zahrady a ověřit některé hypotézy týkající se historické kompozice zámecké zahrady na Valči.

Vzhledem k možnostem, které letecká archeologie skýtá, bylo by vhodné ji častěji používat při stavebněhistorických průzkumech historických zahrad a parků.

Obr. 10: Valeč, krajina v okolí zámeckého areálu, šikmé letecké snímkování; a – nevyhodnocený snímek, b – červenou šipkou jsou označeny liniové útvary, které jsou pravděpodobně hranicemi dnes již neexistujících polí nebo terasami v bývalých sadech (foto M. Gojda, 2004, vyhodnocení autorka).

LITERATURA

- Drhovský, K. 1986: Nálezná zpráva z průzkumů zahradních a stavebních architektur státního zámku Valeč v Čechách. Plzeň KSSPPaOP.
- Gojda, M. 2000: Archeologie krajiny. Praha, Academia.
- Kuna, M. et. al. 2004: Nedestruktivní archeologie. Teorie, metody a cíle. Praha, Akademia.
- Líbal, D. – Novosadová, O. 1978: Státní zámek Valeč. Stavebně historický průzkum. Praha: SÚRPMO.
- Lorenz, K. 1998: Die Geschichte der Herrschaft Waltsch in Böhmen. „Die Grosse Lorenz-Kronik“. Oberhausen im Rheinland, A. Zeischka.
- Narňková, V. 1980: Barokní architektura v západních Čechách, Umění 28, Praha, 22–55.
- Pechová, J. 2004: Zámecký areál na Valči – barokní podoba a návaznost na okolní krajinu. Lednice na Moravě: MZLU Brno.
- Schaller, J. 1788.: Topografie des Königreichs Böhmen, II. díl. Praha: Verlag der Buchhandlung von Friedrich Ehrlich.
- Schmidt, E. 2000: Prednášky k předmětu Gartendenkmalpflege in Deutschland. Dresden, TU- Dresden.
- Toufarová, D. 2001: Rehabilitace zámeckého parku na Valči. Praha, FA ČVUT v Praze.
- Wilson, D. 1982 : Air Photo Interpretation for Archaeologists. London, Batsford.
- The aerial archive (online). Wien: Institute for Prehistory and Protohistory of the University of Vienna, aktualizováno 20. dubna 1999 (cit. 2004-12-9). Dostupný na WWW: <http://www.univie.ac.at/Luftbildarchiv.html>

DIE INTERPRETATION DER ARCHÄOLOGISCHEN LUFTAUFNAHMEN DES SCHLOSSGEBIETS IN VALEČ/WALTSCH

In dem Beitrag sind Analysen und Interpretationen der archäologischen Luftaufnahmen des Schlossgartens und der anliegenden Landschaft zusammengefasst.

Das Schlossgebiet in Valeč befindet sich in Westböhmen etwa 35 km östlich von Karlovy Vary/Karlsbad. Am Ende des 17. und zu Beginn des 18. Jahrhunderts ließ hier das Geschlecht Štampach das Schloss, die Schlosskirche, einen Komplex der Wirtschaftsgebäude und einen großartigen Schlossgarten erbauen. Im 19. Jahrhundert wurde der barocke Garten in einen naturlandschaftlichen Park verwandelt, dessen Spuren bis heute deutlich sind.

Die Interpretation der Luftaufnahmen, die in diesem Artikel beschrieben wird, ist eine der Methoden der Untersuchungen und Analysen des Schlossgartens und der Landschaft in Valeč, die zur Unterlage für Entwürfe für die Renovierung dieses historischen Gebiets werden sollten. Diese Analysen sollten zu der Entdeckung der Entwicklung der Komposition des Schlossgartens und seiner Anknüpfung an die umliegende Landschaft und das Städtchen Valeč führen.

Im Hinblick darauf, dass fast kein Archivmaterial erhalten geblieben ist, das den Zustand des Schlossgartens im 18. und 19. Jahrhundert dokumentieren würde, wurden als eine der Methoden der Untersuchung der historischen Komposition die archäologischen Luftaufnahmen benutzt. Das Prinzip dieser Aufnahmen ist die untertägige und im Relief erhaltene Struktur der historischen Landschaft mit Hilfe der sog. Merkmale sichtbar zu machen. In diesem Artikel werden die ausgesuchten Luftaufnahmen mit der Bezeichnung der eingegangenen Strukturen des Schlossgartens und seiner Umgebung analysiert. Zur Identifizierung der historischen Spuren wurden überwiegend Schneemerkmalen in der Kombination mit Schattenmerkmalen benutzt.

ABBILDUNGEN

- Abb. 1: Valeč/Waltsch (Bezirk Karlovy Vary/Karlsbad) auf der I. Josephinischen Militärkartierung aus den Jahren 1780-1783 (Archiv Geolab ÚJEP).
- Abb. 2: Valeč, indikativische Skizze aus dem Jahre 1841 (SÚA Praha).
- Abb. 3: Valeč, Schlossgebiet mit dem Garten, Situation (SÚA Praha).
- Abb. 4: Valeč, Schlossgebiet mit dem Garten, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit der roten Farbe sind eingegangene oder eingehende historische Strukturen in der Landschaft in der Umgebung des Schlossgebiets bezeichnet. 1 – Struktur der nicht zusammengelegten Felder, 2 – Terrassen in Parkanlagen, 3 – Schneise, die zum Gipfel des Hügels Neuhaus führt, 4 – Grenze der Parzellen in der Pfannenstiel Gasse unter dem Schloss (Foto M. Gojda, 2004, die Auswertung die Autorin).
- Abb. 5: Valeč, Schlossgarten, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit der roten Farbe sind die eingegangenen oder eingehenden Spuren der Komposition des Schlossgartens bezeichnet. 1 – barocke Grenze des Gartens, 2 – Brunnen auf der Grasfläche vor dem Schloss, 3 – Badeanlage, 4 – Straßennetz auf dem Grasperter des Schlossgartens, 5 – Gebiet, aus dem das Wasser in den Brunnen in der Nähe des Schlosses gezogen wird, 6 – Schlossbrunnen (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).
- Abb. 6: Valeč, Schlossgarten, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit der roten Farbe sind die eingegangenen oder eingehenden Spuren der Komposition des Schlossgartens bezeichnet, mit der weißen Farbe ist die Achse bezeichnet, die die Mitte des ringförmigen Gebildes mit Wasserbehältern, die ehemalige Festung und das Theatron verbindet. 1 – Bergplateau, wo die gotische Festung stand, 2 – eingehende Verteidigungswälle der Festung, 3 – eingehendes Straßennetz aus dem 19. Jahrhundert, 4 – Kreisgebilde mit Behältern, die in der Barockzeit die Kaskaden mit Wasser gespeist haben, 5 – Kanten der Kaskade, 6 – obere Kante des Theatrons (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).
- Abb. 7: Valeč, Schlossgarten, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit der roten Farbe sind eingegangene oder eingehende Spuren der Komposition des Schlossgartens bezeichnet, mit der weißen Farbe ist die Achse bezeichnet, die die Mitte des ringförmigen Gebildes mit Wasserbehältern, die ehemalige Festung und das Theatron verbindet. 1 – Theatron, 2 – eingehendes Straßennetz aus dem 19. Jahrhundert, 3 – ringförmiges Gebilde mit Behältern, die in der Barockzeit die Kaskaden mit Wasser gespeist haben, 4 – Kaskade (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).
- Abb. 8: Valeč, Landschaft in der Umgebung des Schlossgebiets, schräge Luftaufnahmen; a – mit der roten Farbe sind die eingegangenen oder eingehenden historischen Strukturen bezeichnet. 1 – eingehende Ruine Neuhaus, 2 – Hauptachse der barocken Komposition des Schlossgartens, die von dem Schloss führt, 2a – über das illusionistische Tor, 2b – durch eine Schneise im Wald, 2c – zum Gipfel des Hügels Neuhaus. 3 – ringförmiger Teich mit einer Insel, ein Rest der Landschaftsherrichtung aus dem 19. Jahrhundert, 4 – Karolinasteg, Herrenweg vom Schlossgarten auf das Neuhaus (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).
- Abb. 9: Valeč, Landschaft in der Umgebung des Schlossgebiets, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit der roten Farbe sind eingegangene oder eingehende historische Strukturen bezeichnet. 1 – Hauptachse der barocken Komposition des Schlossgartens, die vom Schloss zum Gipfel des Hügels Neuhaus führt, 2a – bewachsene Schneisen im Wald, die den Besuchern Blicke in der südöstlichen Richtung auf den Berg Vladař geboten haben, 2b – Blicke nach Nordosten auf das Vorgebirge des Doupov-Berge (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).
- Abb. 10: Valeč, Landschaft in der Umgebung des Schlossgebiets, schräge Luftaufnahmen; a – nicht ausgewertete Aufnahme, b – mit dem roten Pfeil sind Liniengebilde bezeichnet, die wahrscheinlich Grenze der heutzutage nicht mehr existierenden Felder bilden oder Terrassen in den ehemaligen Parkanlagen sind (Foto M. Gojda, 2004, Auswertung die Autorin).

(Übersetzung J. Kroupová)